

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. FENE||STELLAE DE MAGI||stratibus, sacerdotijsq[ue]
Roma=||norum libellus

L. <Fenestrella>

Basileae, 1523

De censoribus. Cap. X.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-810](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:468-1-810)

quódque plebem rogassint ratum
esto, sanctique sunto, néve plebem
Tribunis orbam relinquito.

De Censoribus.

CAP. X.

*Censores**vnde di**cti.*

CEnsores autore Festo , dicti sunt
quod rem suā tanti quisque soli-
tus sit æstimare quantum illi cen-
suerint. Varro lib. de ling. Lat. Cen-
sorem ideo dictū putat quod ad il-
lius censionē, id est, arbitrium pop.
censeretur, Liu. i. decad. li. 4. ab agē-
do populi cēsu nomen hoc originē
habere scribit de Censorū numero,
de potestate atque autoritate, de
tempore gerendi huius magistra-
tus. Cic. 3. de Legib. hæc ex legibus
duodecim tabul. commemorat:

*Censores**poteſtas*

Censores populi æuitates subo-
les, familias, pecuniásque censento.

Vrbis templā, vias, aquas, ærariū
vecti-

vectigalia tuentor, populique partes in tribus distribuunto.

Exin pecunias ciuitatis ordines partiunto.

Equitū peditūq; prolē describūto.

Cœlibes esse prohibento.

Mores populi regunto.

Probrum in Senatu ne relinquūto.

Bini sunto.

Magistratū quinquenniū habento.

Reliqui Magistratus annui sunto,
eaque potestas semper esto.

Ex quibus verbis videmus Censores non de cœsu modo, neque de rebus ciuium vel singulorū vel ad remp. pertinentium agitasse: sed in singulis etiam ciuium ordinibus in singulos ciues ius animaduersionis habuisse. Propterea Asco. in diuina. Cic. regendis moribus ciuitatis, scribit Censores quinto quoque anno

*Censo-
rum nu-
merus.
Censu-
ra quin-
quena-
lis.*

creari solere & ciues sic notare ut
^{Ani-}
^{maduer}
^{uersio cē}
^{fornia in}
^{mores.} qui Senator esset, Senatu mouere-
 tur, qui eques Rom. Equū publicū
 perderet, qui plebeius in Ceritum
 tabulas referretur & ærarius fieret,
 (est autē in tabulis Ceritum referri
 idē quod esse sine lege & sine vlo
^{Cerites.} suffragio. Cerites enim populi à Ro
 manis vieti cōditionem hāc subire
 coacti sunt, vt nunquā leges ederēt,
 nec leges haberēt, id quod ignomi-
 niosum valde fuit.) Plebeius ergo
 sic affectus à Césoribus ex albo suæ
 Genturiæ eximebatur vt iā ciuis nō
 esset, verum pro capite suo tributi
 nomine æra penderet: poterāt præ-
 terea Censores ordinib. notas igno-
 miniæ inurere vt testatur Liu.li.20.
 Patrum, inquit, memoria institutū
 fertur vt Censores motis à Senatu
 ascriberent notas, id verò cùm sāpe

leuis ob causas fieret locum in pro-
uerbio, Censoria grauitas & seueri-
tas obtinuit, siquidem exacta & plus
Censoria
seueritas.
nimio accuratam diligentiam Cen-
sores in personarum ac rerum cen-
sionibus adhibere plerumque sole-
bant, quarum rerum exempla sunt
apud Gell. & alios authores plurima
quale fuit Equitis illius qui pinguis
& obesus strigosum equum habe-
bat: is propterea quod Censori pa-
rum reuerenter respondisset, quæ-
renti cur ta pinguis & cōptus esset,
equum verò haberet macillentum
& squallore obsitum, quoniam, in-
quiens, me ipsum pasco, at equum
Statius seruus non impunè euasit.
Item corpulentos multos vnguen-
tōque nitidos equis adēptis Censores
exercitu sāpe dimiserūt. Altius osci-
tātem in suo auditorio, nota igno-

miniæ affecerunt: & alios plerosque
quos in Censoriæ maiestatis cōspe-
ctu ridiculosè, velleuiter loqui de-
prehēderunt. In rerum animaduer-
sionibus hæc perhibentur extitisse
accuratæ diligentie, si quis agrū pas-
sus fuisset sordescere quē indiligen-
ter curauerat, neque arauerat, ne-
que purgauerat. Item si quis vineā
suā arborēmve habuerat derelictū
opus cēsorium erat. In summa Cen-
soribus notā apponere licuit etiā nō
accusatis, & siquid vnuis ē Cēsorib.
statuisset & quē ratū habebatur atq;
si vterque cēsuisset, nisi alter disertē
intercessisset vel liberasset notatū.
Hoc verò ius censoriæ potestatis
400.ann.permāsit in Rep. vt Cic.in
Cēsoria Pison. testis est donec P. Clodius le-
potestas gem tulit qua hæc potestas fuit im-
minu-
ta. videlicet ne quem Cēsores
in Se-

in Senatu legendo præteriré, néve
qua ignominia afficerent nisi apud
ipsos accusatus, & vtriusque Césoris
iudicio cōdemnatus esset, superiùs
cap. de Senator. díctum fuit Césoris
opus fuisse, Senatores allegere &
principē Senatus describere, quibus
adde hoc negotium datum ne in
scenore modus excederetur. Cre-
ati sunt primū ex patribus: sed po-
stea indifferenter ex omni ordine,
quod si eorū alter moreretur, nefas
erat in demortui locum sufficere a-
lium. Sed qui superstes erat abdica-
re se magistratu cogebatur ut duo
Gensores ex integro crearētur. Hu-
ius instituti causa fuit quod quo an-
no Galli Romā ceperunt, altero ex
Césoribus mortuo, alter in mortui
locū fuerit substitutus. Itaque omi-
nosum id fuit & pro lege ne id am-

Cēsores
*ex quo
ordine
creati.*

plius fieret obseruatum est. Creari solebat quinto quoque anno & de moribus pop. Rom. iudicare, nec solùm improbos Senatu mouere: sed etiam Senatus principem eligere, & cætera quæ ad suum magistratum pertinebant obire, sacrificiis fa-
Lustrū. Etis de sue, oue, & tauro vnde Lu- strum dictum est, id est, purgatio vrbis ut Liuius testatur lib. 2. his ver bis: Omnes centuriæ & equites in campum Martium cōuocati sue, oue, & tauro cæsis immolarūt, quod Lustrum est dictum, sicque à sacrificio illo census obtinuit nomen Lu- strī: dictū est propterea lustrū à luen do, id est, purgādo seu abstergēdo: hæc verò sacra taurilia vocabantur Cæterum quia lustrabatur ciuitas quinto quoque anno, factum est ut lustrum quinquennale spatiū signifi- ficer,

ficit, dictum, authore Varrone, à lu
 endo, id est, soluendo: quoniam in ^{Lustrū}
 quinque annos olim prædia locari
 solebat & quinto quoque anno ve
 tigalia tributaque exigebat. Lu
 strū ergo à Latinis vocatur quod à
 Græcis Olympias, id est quinque- ^{Olympi}
 nium: ita tamē ut quadriennio exa- ^{as.}
 cto quinto quoque anno ineūte Lu
 strum peractū esse intelligatur. Gen
 sores peracto magistratu suo in ta
 bulis publicis acta Césoria describe
 bant quæ in æde Nympharū serua
 batur, vnde Gi. pro Mil. de Clodio
 loquens, cùm inquit, qui ædē Nym
 pharum incendit ut memoriam pu
 blicam recensionis tabulis publicis
 impressam aboleret.

*Acta
Césoria*

De AEdilibus. CAP. XI.

Adiles ab ædibus sacrīs & pri- ^{Aediles}
 uatis quarum curā gerebant ^{vnde dicitur}
 i.j.